

Hvorfor demontere den danske model *der har givet succes?*

Anmeldelse af Knud Vilby

Anthony Giddens:
EUROPA I GLOBALISERINGENS TIDSALDER.
Oversat af Ole Klitgaard.
Hans Reitzels Forlag. 2007.
284 sider. Kr. 298,-.

Man kan jo ikke læse sociologen Anthony Giddens uden at tænke på, at han var rådgiver for New Labour og Tony Blair, og dermed også en stærk påvirker af europæisk ledelsestænkning i en lang periode. På godt og ondt.

Nu har han så prøvet at stille en diagnose som beskriver Europas tilstand, dels de europæiske stater i forhold til hinanden med al deres forskellighed, dels Europa og EU i forhold til resten af verden. Det er nok på nogle måder lidt for forpligtende, idet det tvinger ham til også at skrive ganske meget om emner, han vist ikke har forfærdelig meget forstand på, såsom energi og miljø og klima.

Men så kan man jo koncentrere sig om de kapitler, hvor han står stærkest i sin argumentation, og denne artikel er nok så meget nogle nedslag i interessante analyser og betragtninger, som det er en egentlig anmeldelse.

For eksempel synes jeg det er interessant, at i disse tider, hvor uligheden i Danmark vokser markant, og hvor Martin Ågerup og CEPOS skriver kampskrifter, som agiterer for yderligere ulighed, der fremhæver Giddens de nordiske lande som EU's succes-lande, ikke på trods af den relativt store lighed, men netop på grund af den. Der er for ham ingen tvivl om, at de skandinaviske lande har vist vejen både med hensyn til økonomisk vækst og nedbringelse af arbejdsløsheden, og at forklaringen blandt andet ligger i relativ stor lighed. Han mener, der er en bred vifte af faktorer, der har påvirket landenes positive

udvikling, men ser det mønster af sociale investeringer som Skandinavien har fulgt som den primære faktor.

Det har medført, at ”de nordiske stater har det laveste niveau af økonomisk ulighed i verden, og andelen af fattige børn er meget lav” (side 27). Læren er ifølge Giddens, at når reformer skal gennemføres andre steder, skal værdier som lighed og åbenhed fremmes.

Han går et andet sted (side 119) så langt som til at sige, at ”fremtiden for den europæiske model afhænger af en succesrig investering i børn – af økonomiske grunde og af grunde, der har at gøre med social retfærdighed.” I øvrigt citerer han flittigt danskeren Gøsta Esping-Andersen, der netop er en af dem der klarest har påvist, at mulighederne for social opstigning er størst i samfund med relativt stor lighed.

Man læser, og man glæder sig, og så undrer man sig over, hvorfor vi i Danmark i de sidste ti år har skullet se en vækst i uligheden og en betydelig vækst i egentlig ny fattigdom. Og man undrer sig over, hvorfor regeringen har fremmet denne vækst i ulighed og fattigdom ved at lette skatter for de rige og sænke indkomstoverskudsbeløbene til de allerfattigste. Når den betydelige lighed – delvis skabt gennem social omfordeling – har styrket konkurrenceevnen ved at gøre det muligt for næsten hele befolkningen at opkvalificere sig, hvorfor er det så at man netop nu tror vi vil få gavn af at demontere den model, man andre steder beundrer?

Vores danske statsminister har bebudet kamp mod den sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige ulighed, men siger også at den nye uligheds udfordring ikke er økonomisk, men netop noget andet. Giddens siger bestemt heller ikke, at det alene handler om økonomi, men det gør det altså også. På baggrund af internationale undersøgelser skriver Giddens, at ”meget tyder på at hjemmets kulturelle ressourcer har større betydning end ren fattigdom for påvirkningen af børns kogni-

tive udvikling”. Hvis man ser på 15-åriges kognitive præstationer kan forskelle ikke alene forklares med forskelle i forældrenes husstandsindkomster. Det handler også om kultur, informationskilder i hjemmet, adgang til bøger, diskussioner i familien med videre. De nødvendige investeringer er altså ikke kun økonomiske. Kampen mod ulighed rækker videre og omfatter en lang række indsatser.

Men den dårligst tænkelige start er en politik der bevidst fører til øget ulighed og større økonomisk udsathed for de mennesker, der i forvejen er socialt udsatte.

Mange af de dårligst stillede er EU's indvandrere og deres efterkommere. Nogle af dem – men ikke alle – oplever både økonomiske, arbejdsmæssige og kulturelle barrierer, og Giddens skriver hen mod slutningen, at Europas fremtid til en vis grad vil afhænge af dets evne til at opbygge pluralistiske samfund og imødegå racisme.

Det er da også interessant og temmelig beskæmmende at læse på et tidspunkt, hvor Danmark klarere og klarere siger nej til enhver form for pluralisme og er parat til at stille lydigheds-, loyalitets- og værdigodkendelseskrav til de få nye borgere, der alligevel slipper gennem nåleøjet.

Her kan jeg rigtig godt lide et citat af Chris Patten, som Giddens har fundet frem i sin argumentation for, at vi nok skal fastholde europæiske værdier, men også realistisk anerkende vrangsidens af, hvad han kalder den europæiske eventyrpolitik.

Chris Patten siger i sin bog ”Not quite the Diplomat” fra 2005, at vi europæere må undgå at lyde som de ledere, ”der lader formode, at vi europæere befinder os på et højere moralsk plan.... og bekvemt sørger for at arkivere og glemme gaskamre, gulag og vores kristne arv af åbenlys eller mere diskret antisemitisme og islamofobi”.

Tag den, hykleriske moralister ikke blot i og omkring regeringen og Dansk Folkeparti, men nu også langt ind i det der skulle have været en opposition.